

چارلز جنکز

داستان پست مدرنیسم

ترجمه: احسان حنیف

www.ketab.ir

سرشناسه	چنگز، چارلز Jencks, Charles
عنوان و نام پدیدآور	داستان پستمدرنیسم / چارلز چنگز؛ ترجمه احسان حنیف
مشخصات نشر	تهران: کتاب فکر نو، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۲۷۲ص: مصور
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۹۸۵۴۷۳
وضعیت فهرست نویسی	فیفا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	معماری فرانچیزد
شناسه افزوده	حنیف، احسان، ۱۳۴۷ - مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۸ ج۸۶/م۶ NA۶۸۲
رده بندی دیویی	۷۲۴/۶
شماره کتابشناسی ملی	۵۶۰۰۷۲۹

چارلز چنگز

داستان پست مدرنیسم

ترجمه‌ی: احسان حنیف

www.fekreno.ir

چاپ اول ۱۳۹۸
مدیر تولید آرش حیدریان
طراحی جلد آرش حیدریان
ناشر کتاب فکر نو
لینوگرافی ولیعصر
شمارگان ۱۰۰ نسخه
قیمت ۴۵۰۰۰ تومان
شابک ۹۷۸-۶۰۰-۶۹۸۵-۴۷-۳

فروشگاه و مرکز بخش کتاب

تهران، خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه تهران، نبش خیابان دانشگاه، پلاک ۱۷۶
کتاب فکر نو ۶۶۴۱۶۱۰۰

فروشگاه اینترنتی فکر نو؛ خریدی کاملاً متفاوت را تجربه کنید

● Fekrenobook.ir

● Fekrenobook

● Fekreno

فهرست مطالب

مقدمه: تجدید حیات پست-مدرنیسم؟..... ۷

بخش اول: طوفان مهیب پست-مدرنیسم ۱۷

کاستی‌های اخلاقی مدرنیسم..... ۲۱
مرگ‌های پی‌درپی مدرنیسم..... ۲۸
پیروزی نیستی..... ۳۳
تجدید نظر طلبان و لوکوربوزیه شورش را رهبری می‌کنند..... ۳۹
پیچیدگی و کدگذاری دوگانه- اولین ترکیب پست-مدرن..... ۴۸
شکل تاریخ: موج‌های بزرگ، متوسط و کوچک..... ۵۴

بخش دوم: در جستجوی تفاوت، به دنبال نقاط مشترک ۵۹

تکثرگرایی جهانی..... ۶۱
التقاط‌گرایی زبانی و پاسخ به همگنی..... ۶۲
تقابل زمینه‌ای..... ۷۳
کلاسیسیسم پست-مدرن، سبک بین‌المللی طعنه‌آمیز..... ۸۵
رویدادهای رسانه‌ای و پول..... ۹۲
تغییر مسیری در هزینه‌ها و ذائقه‌ها..... ۹۶
جیمز استرلینگ زمینه‌گرایی را با تکثرگرایی ترکیب می‌کند..... ۹۸
پارادایم پیچیدگی بسط می‌یابد..... ۱۰۲
مدرنیست‌ها، پست-مدرن می‌شوند..... ۱۱۳
تعارض‌های وابسته به زمان..... ۱۲۰

بخش سوم: به سوی مدرنیستی انتقادی ۱۳۱

یک شهر چیست؟ سیستم پیچیده‌ای انطباق‌پذیر..... ۱۳۳
هتروتوپیاها و هتروپولیس..... ۱۳۷
بیانی سبز و ارزان..... ۱۴۹
رم‌کولهاس، استیون‌هال، تویوایتو و ساختمان متخلخل از راه‌ها و مسیرها..... ۱۶۱
پیتر آیزنمن، زمین‌چهر و امر انتقادی - امر خلاقانه..... ۱۷۰

بخش چهارم: پیچیدگی و شیوه‌های تزئینی موجود در طبیعت ۱۸۱

پارادایم پیچیدگی..... ۱۸۳
معماری فرکتال و متافیزیک پیوستگی یکپارچه..... ۱۸۷

اگرچه ممکن است ظاهر امر چیز دیگری باشد، اما از ابتدای هزاره، پست-مدرنیسم به عنوان یکی از جنبش‌های اصلی هنر مجدداً حیات خود را باز یافته است؛ اما این اتفاق چگونه افتاد؟ با کاربرد دوبارهٔ تزیینات و الگوسازی در هنر و معماری، همچنین رشد انفجاری ساختمان‌های شمالی^۱ و تندیس‌وار (آثاری که سمبولیک و شدیداً تعامل‌محور هستند) بسیاری از دغدغه‌های پست-مدرن دهه‌های هفتاد و هشتاد میلادی مجدداً در تلاقی با محوریت جامعه قرار گرفتند.

مهم‌تر از همه، با پذیرفته شدن تکثرگرایی^۲ به عنوان نظم جهانی فرهنگ‌ها، پست-مدرنیسم نیز متعهد به آن گفتمان چندصدایی شد که اتفاقات نوظهور معاصر تکریمش می‌کرد. در نمایشگاه‌های بین‌المللی هنری چون نمایشگاه «فریز»^۳ لندن می‌توان با بیش از یک‌صد رویکرد مواجه شد. امروزه در جهان معماری نیز این بازار تکثرگرایی تقریباً به همان اندازه غنی و نسبتاً قابل قبول است. ممکن است این تنوع بازار نتواند ایده‌آل پست-مدرن مدارای سیاسی را به واقعیت تبدیل کند، اما حرکت رو به جلویی است در جهت تفوق یک روال فرهنگی، خواه این روال کلاسیک باشد، خواه سنتی یا مدرن.

ورای بازگشت به تزیینات، شمایل‌نگاری^۴ و تکثرگرایی، «بازگشت‌های» پست-مدرن دیگری را هم می‌توان برشمرد، بازگشت‌هایی که یکی از معانی قدیم «انقلاب» را به ذهن متبادر می‌سازد: «چرخش روزگار» به سمت گذشته‌ای بهتر. استعارهٔ انقلاب‌های چرخشی^۵، در اصل بر این حقیقت تأکید دارد که دیدگاه جهان‌گشایی نمونه‌ای از چنین بازگشت پست-مدرنی است. این نگاه الهام‌بخش بسیاری از معماران در طراحی ساختمان‌های شمالی بوده است. البته به این مسئله در بخش جمع‌بندی خواهیم پرداخت اما در این کتاب هر بخش به برخی موضوعات، مجدداً بازمی‌گردد، موضوعاتی همچون «نظریهٔ جدید پیچیدگی» یا چگونگی به هم دوخته شدن مناطق شهری به واسطهٔ «تقابل زمینه‌ای»^۶ (دو ایدهٔ اصلی که در ارتباط با این سنت تجدیدحیات بدن‌ها پرداخته‌ام).

یک ساختمان نوعاً پست-مدرن چیست؟ ساختمانی که خاستگاه‌های متفاوتی دارد، ساختمانی که دوره‌های متضاد را با هم درمی‌آمیزد (گذشته، حال و آینده) تا به مینیاتوری از «زمان-شهر»^۷ برسد. باین حال این ساختمان

۱- Iconic buildings: شاید بتوان آن را به ساختمان‌های نمادین نیز ترجمه کرد، اما با توجه به اشاره متن به شمایل‌شناسی و نیز نشانه‌شناسی، این عبارت به ساختمان‌های شمالی ترجمه شده است. (م.)

2- pluralism

3- Frieze

۴- Iconography: جنکز میان شمایل‌شناسی (iconography) و شمایل‌شناختی (iconology) به عنوان روشی برای مطالعهٔ سمبول‌های ناخودآگاه تمایزی قائل می‌شود که در ادامه کتاب بیشتر در موردش توضیح داده خواهد شد. برای مطالعه بیشتر رجوع کنید به متن جنکز با عنوان «به سوی شمایل‌شناسی از حال حاضر» در کتاب «نظریه‌ها و مانیفست‌های معماری معاصر». (م.)

5- planetary revolutions

۶- Contextual counterpoint: Counterpoint یا کنترپوان در موسیقی به معنای آمیختن تا یا چند صدای متفاوت به منظور رسیدن به یک اثر ویژه است. در اینجا تأکید بر تقابل نه‌هاست. همان‌گونه که خواهیم دید جنکز با این استعارهٔ موسیقایی سعی در ایجاد ارتباط میان معماری و موسیقی نیز هست. (م.)

7- time-city

مبتنی بر کدهای چندگانه بوده و تکنولوژی جهانی مدرن را با فرهنگ محلی در «کدگذاری دوگانه» قابل تشخیصی ترکیب می‌کند که در واقع همان سبک ویژه خودش است. یک ساختمان معمولی پست-مدرن هم‌زمان در سطوحی متفاوت با فرهنگ والا و عامه سخن گفته و موقعیت جهانی را تصدیق می‌کند که در آن هیچ فرهنگی منحصرأ و منفرداً نمی‌تواند به جای کل جهان حرف بزند؛ بنابراین ارتقاء سطح روابط هدفی است که نشان از ارتقاء خودآگاهی ما نسبت به موقعیت متکثرمان دارد. ساختمان الحاقی به گالری ملی شهر اشتونگارت از جیمز استرلینگ، نمونه‌ای کلاسیک از یک اثر PM^۱ است. کدگذاری دوگانهٔ این اثر عناصر مدرن را با سنتی و بومی ترکیب می‌کند، گاهی حتی این سه سبک در یک پوستهٔ نما با یکدیگر به رقابت می‌پردازند؛ اما نکتهٔ شاید طعنه‌آمیز این است که استرلینگ از عناصرهای-تک به شکلی دکوراتیو استفاده کرده تا به بیننده چگونگی حرکت در این سایت پیچیده را نشان دهد. به این ترتیب عناصری از جنس استیل با رنگ‌های روشن به شکل تزئیناتی سمبولیک به کار گرفته شدند، درحالی‌که مصالح بنایی سنتی نقش کنترل دما را بر عهده گرفتند. چنین وارونگی در پست-مدرنیسم همواره با لحن طعنه‌آمیز خود، شما را به لبخند وامی‌دارد.

به هر حال هیچ ساختمانی نمی‌تواند تنوع غنی جنبش معماری را که طی ۵۰ سال به تکامل رسیده است، به تنهایی در خود گنجانده و نمونه‌ای کامل از آن باشد. ممکن است آثاری همچون این اثر استرلینگ که محصول دههٔ هشتاد هستند، کدهای متضادی را به نمایش گذارند، اما سنت گسترده‌تری که مورد نظر من است می‌تواند تاکتیک‌های متفاوتی را برای رسیدن به نتایجی مشابه به کار برد. به‌طور مثال، اگرچه امروزه همچنان هدف اصلی ارتقاء سطح روابط و پذیرش تفاوت‌هاست، اما تزئینات دیجیتالی و پیچیدگی یک کل یکپارچه با یکدیگر پیوند یافته‌اند.

به علاوه پست-مدرنیسم جنبشی است که با گذشت پنج دهه هنوز پایان نیافته و همچنان بحث‌برانگیز است و منتقدان هنوز دربارهٔ معنای آن به توافق نرسیده‌اند. این عدم توافق را در تنوع اشکال نوشتاری آن می‌توان مشاهده کرد، به‌طور مثال در تفاوت میان پست-مدرنیسم و پست‌مدرنیسم. با این حال از آنجاکه منتقدان بر سر این مسئله توافق دارند که عنوان پست‌مدرنیسم به دورهٔ تکثرگرایی پس از^۲ مدرنیسم اشاره دارد، من شخصاً نسخهٔ با خط فاصلهٔ^۳ آن را ترجیح می‌دهم که هم‌زمان به کدگذاری دوگانه آن نیز اشاره دارد. البته به دلیل اجتناب از تکرار دوباره و دوبارهٔ آن از دو اصطلاح pm و PM نیز استفاده می‌کنم؛ اولی را وقتی تعریفم از آن به شکل یک پدیدهٔ اجتماعی عمومی است و دومی را وقتی یک جنبش هنری یا فرهنگی است. همچنین از اصطلاح POMO در مواردی استفاده می‌کنم که آن را به شکل ژانری از فرهنگ توده‌ای یا حتی سطحی و پَرزرق‌وبرق می‌بینم. آیا لازم است اشاره کنم که عصر پست-مدرنیته تنها به بخش کوچکی از فرهنگی اشاره دارد که در آن مدرنیسم، مدرنیزاسیون و مدرنیته هنوز اصطلاحات مورد قبول اکثریت جهان محسوب می‌شوند؟

PM: جنبشی هنری یا فرهنگی.

PoMo: ژانری از فرهنگ توده.

pm: یک پدیدهٔ اجتماعی عمومی.

۱- PM, PoMo, pm, Post-Modern- همه تعابیری از امر پست‌مدرن هستند که جلوتر چنگز در موردشان صحبت می‌کند در ترجمه سه مورد اول به همان شکل با رسم‌الخط انگلیسی آورده شده‌اند اما مورد آخر به صورت «پست-مدرن» ترجمه شده است. (م.)

2- after

3- Hyphenated